

آزمون ۱۰ از ۱۰

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.
امام خمینی (ره)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی سنجش دهم - مرحله اول (۱۴۰۲/۰۷/۲۸)

ادبیات و علوم انسانی (دهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می‌باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون‌های آزمایشی سنجش و بهره‌مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون‌ها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می‌گردد. از شما عزیزان دعوت می‌شود، دیدگاه‌های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

 @sanjesheducationgroup

 @sanjeshserv

کانال‌های ارتباطی:

ریاضی و آمار (۱)

۱. گزینه ۴ درست است.

با استفاده از اتحاد مربع دو جمله‌ای داریم:

$$\left(x + \frac{1}{x}\right)^2 = x^2 + \frac{1}{x^2} + 2 \cdot \frac{x + \frac{1}{x} = 3}{x} \rightarrow 3^2 = x^2 + \frac{1}{x^2} + 2 \Rightarrow x^2 + \frac{1}{x^2} = 9 - 2 = 7$$

۲. گزینه ۴ درست است.

به کمک اتحاد مزدوج داریم:

$$39 \times 41 = (40 - 1)(40 + 1) = (40)^2 - 1 = 1600 - 1 = 1599$$

۳. گزینه ۱ درست است.

به کمک اتحاد مزدوج داریم:

$$x^4 - 16 = (x^2 - 4)(x^2 + 4) = (x - 2)(x + 2)(x^2 + 4)$$

۴. گزینه ۲ درست است.

اگر سال مورد نظر را با X نمایش دهیم، در این صورت سن پدر $63 - X$ و سن فرزند $\frac{63}{3} - X$ است؛ بنابراین داریم:

$$63 - X = 4(21 - X) \Rightarrow 63 - X = 84 - 4X \Rightarrow 3X = 21 \Rightarrow X = 7$$

بنابراین ۷ سال پیش، سن پدر ۵ برابر سن فرزند بوده است.

۵. گزینه ۳ درست است.

اگر عدد را با X نمایش دهیم، داریم:

$$5X + 3 = 3X - 2 \Rightarrow 5X - 3X = -2 - 3 \Rightarrow 2X = -5 \Rightarrow X = -\frac{5}{2}$$

۶. گزینه ۱ درست است.

ابتدا معادله را در عامل مشترک مخرج (عدد ۱۲) ضرب می‌کنیم و خواهیم داشت:

$$\left(\frac{4 + 2X}{4} - \frac{X - 2}{3} = 8\right) \times 12 \Rightarrow 12 + 6X - 4X + 8 = 96 \Rightarrow 2X = 96 - 20 \Rightarrow X = \frac{76}{2} = 38$$

۷. گزینه ۳ درست است.

اگر حاصل جمع روی گوی‌های دو ظرف یکسان باشد، داریم:

$$4 \times 2 + 3X = 7X \Rightarrow 7X - 3X = 8 \Rightarrow X = \frac{8}{4} = 2$$

۸. گزینه ۴ درست است.

اگر تعداد لباس تولید شده در روز شنبه را با X نشان دهیم، لباس تولید شده در روز یکشنبه برابر $2X$ و به همین ترتیب در روز دوشنبه $4X$ ، در روز سه‌شنبه $8X$ و در روز چهارشنبه $16X$ است؛ بنابراین داریم:

$$X + 2X + 4X + 8X + 16X = 6200 \Rightarrow 31X = 6200 \Rightarrow X = \frac{6200}{31} = 200$$

بدین ترتیب در روز شنبه ۲۰۰، روز یکشنبه ۴۰۰ و روز دوشنبه ۸۰۰ لباس تولید شده است؛ پس مجموع لباس‌های تولید شده تا روز دوشنبه برابر $200 + 400 + 800 = 1400$ است.

۹. گزینه ۲ درست است.

اگر حقوق مدیر را با X نمایش دهیم، حقوق معلم $\frac{2}{3}X$ و حقوق حسابدار $\frac{1}{3}X$ است؛ بنابراین:

$$x + \frac{2}{3}x \times 12 + \frac{1}{3}x \times 2 = 145 \Rightarrow \frac{29}{3}x = 145 \Rightarrow x = \frac{145}{\frac{29}{3}} = 15$$

پس حقوق معلم $15 \times \frac{2}{3} = 10$ میلیون است.

۱۰. گزینه ۱ درست است.

اگر این عدد را با xy نمایش دهیم، در این صورت $x + y = 7$ و $x - y = 3$ است. با حل دستگاه داریم:

$$\begin{cases} x + y = 7 \\ x - y = 3 \end{cases} \Rightarrow 2x = 10 \Rightarrow x = 5, y = 2 \Rightarrow xy = 10$$

۱۱. گزینه ۳ درست است.

با ضرب معادله در عامل مشترک مخرج، داریم:

$$\left(\frac{x-2}{3} + \frac{1}{5} = 2x-1 \right) \times 15 \Rightarrow 5x - 10 + 3 = 30x - 15 \Rightarrow 25x = 8 \Rightarrow x = \frac{8}{25}$$

۱۲. گزینه ۲ درست است.

در حالت کلی در مثلث قائم‌الزاویه متساوی‌الساقین به ضلع x ، وتر $\sqrt{2}x$ است؛ بنابراین محیط به صورت

$$(2 + \sqrt{2})x = (2 + \sqrt{2})5 \quad \text{در این صورت } x = 5 \quad \text{و در نتیجه مساحت } 12/5 = \frac{1}{2} \times 5 \times 5 \quad \text{است.}$$

۱۳. گزینه ۳ درست است.

اگر عدد موردنظر را با x نمایش دهیم، داریم:

$$15 - x = \frac{x + 24}{2} \xrightarrow{\times 2} 30 - 2x = x + 24 \Rightarrow 3x = 6 \Rightarrow x = 2 \Rightarrow x^2 = 4$$

۱۴. گزینه ۲ درست است.

اگر عدد موردنظر را با x نمایش دهیم، داریم:

$$21x = 16x + 55 \Rightarrow 5x = 55 \Rightarrow x = 11$$

۱۵. گزینه ۱ درست است.

به کمک اتحاد مربع دو جمله‌ای، داریم:

$$(x^2 - 1)^2 - x^4 + 2x^3 - 7x^2 + 3 = 2x^3 \Rightarrow x^4 - 2x^2 + 1 - x^4 + 2x^3 - 7x^2 + 3 - 2x^3 = 0 \\ \Rightarrow -9x^2 + 4 = 0$$

بنابراین معادله درجه دوم است.

اقتصاد

۱۶. گزینه ۴ درست است.

با توجه به گزاره‌های داده‌شده، این کارآفرین ابتدا فرصت پیوند و پرورش گیاه کاکتوس را زمانی که دیگران متوجه آن نشدند، دیده است که شامل ویژگی «تیزبینی» او است. همچنین قبل از شروع کسب‌وکار به کمک کارشناسان کشاورزی، آموزش می‌بیند که همان ویژگی «یادگیرنده بودن» است. درنهایت، ایده خود را به کسب‌وکار جدید، تبدیل می‌کند که همان ویژگی «نوآر بودن» است. (صفحه ۶) (فصل اول، درس اول - ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق)

۱۷. گزینه ۳ درست است.

با توجه به اصلی‌ترین و مهم‌ترین ویژگی کارآفرینان و تفاوت آن‌ها با سایر افراد که همان ویژگی‌های «ریسک‌پذیری» (خطرپذیری) و «نوآوری» آن‌هاست، می‌توان تعریف زیر را برای «کارآفرین» در اقتصاد ارائه داد:

کارآفرین، کسی است که با خطرپذیری و نوآوری، محصولات جدیدی تولید و عرضه می‌کند یا راه‌های جدیدی برای تولید، کشف می‌کند.

در سایر گزینه‌ها به ویژگی‌های اصلی و مهم کارآفرینان به صورت کاملاً درست، اشاره نشده است. به علاوه اینکه در تعریف کارآفرین نیز به مفهوم تولید محصول جدید یا روش تولید جدید، اشاره نشده است. (صفحه ۵)
(فصل اول، درس اول - نقش کارآفرینان)

۱۸. گزینه ۴ درست است.

برای سنجش عملکرد سالانه یک واحد تولیدی باید بعد از محاسبه درآمد و هزینه سالانه آن، براساس رابطه زیر سود یا زیان را محاسبه کنیم:

هزینه‌های سالانه - درآمد سالانه = سود (زیان)

هزینه‌های تولید در صورت سؤال داده شده است و درآمد یک بنگاه اقتصادی نیز براساس رابطه زیر محاسبه می‌شود:

کل محصول × قیمت محصول = درآمد

نکته قابل توجه در این پرسش، این است که این واحد اقتصادی تمام محصول تولیدشده خود را به فروش نرسانده، بلکه فقط

$\frac{2}{3}$ آن را فروخته است، یعنی درآمد این واحد تولیدی از فروش $\frac{2}{3}$ محصولش است؛ بنابراین خواهیم داشت:

دستگاه $2,000 = 3,000 \times \frac{2}{3}$ تعداد دستگاه فروخته‌شده در سال جاری

تومان $8,000,000,000 = 2,000 \times 400,000,000$: درآمد سالانه بنگاه

درآمد سالانه از فروش محصول، بیشتر از هزینه‌های تولید است؛ در نتیجه، عملکرد بنگاه اقتصادی، سود را نشان می‌دهد:

تومان $260,000,000 = 8,000,000,000 - 540,000,000$

(صفحه ۸) (فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود)

۱۹. گزینه ۱ درست است.

الف) نادرست است؛ زیرا اینکه کارآفرینان، شجاعتی برای شروع یک سرمایه‌گذاری جدید دارند که دیگران فاقد آن هستند، نشانگر ویژگی «ریسک‌پذیری» آنهاست و نه تیزبینی. (صفحه ۶)

ب) درست است. (صفحه ۹)

ج) نادرست است؛ زیرا یک کارآفرین موفق برای انتخاب صحیح و درست، باید هزینه‌ها و درآمدهایش را محاسبه کند. داشتن بینشی که فرصت‌های کسب‌وکار را ببیند، متعلق به مراحل راه‌اندازی یک کسب‌وکار است. (صفحه ۸)

د) نادرست است؛ زیرا اگرچه هر فردی یکتا آفریده شده است و ویژگی‌های منحصر به فردی دارد، اما کارآفرینان موفق در عملکرد خود، ویژگی‌های مشابه و مشترکی دارند که عبارت‌اند از: ۱- تیزبینی ۲- نوآوری ۳- ریسک‌پذیری ۴- خوش‌بینی ۵- پراکنجی ۶- یادگیرنده بودن ۷- سازمان‌دهنده بودن. (صفحه ۶)

ه) درست است. (صفحه ۹)

(فصل اول، درس اول - فراز و فرود کسب‌وکارها - هزینه‌های تولید، درآمد و سود - مسئولیت اخلاقی و کسب درآمد حلال)

۲۰. گزینه ۲ درست است.

تولیدکنندگان به منظور جلوگیری از زیان به دو روش عمل می‌کنند: ۱- کاهش هزینه‌ها بدون کاستن از میزان تولید، از طریق صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری، مثل پرهیز از استخدام نیروی کار غیرضروری و یا صرفه‌جویی در مصرف مواد اولیه و انرژی یا جلوگیری از ریخت‌وپاش‌ها ۲- افزایش درآمد از طریق انتخاب قیمت مناسب و جست‌وجوی بازار مناسب برای محصول تولیدی. از آنجایی که مهندس کریمی روش افزایش درآمد را به پیشنهاد کارشناسان انتخاب کرده است، بنابراین باید محصولش را با قیمت مناسب‌تر و در بازارهای بیشتر و مناسب‌تر عرضه کند. (صفحه ۹)

(فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود)

۲۱. گزینه ۳ درست است.

همه گزینه‌ها به استثنای گزینه (۳) درست هستند. گزینه (۳) نادرست است؛ زیرا کسب‌وکاری که در مسیر تولید کالا و خدمات

مشروع نباشد، غارتگرانه و حرام است. سود کلان این کسب و کارها نیز، حرام است و مزیت اقتصادی محسوب نمی‌شود و هدف، نمی‌تواند وسیله را توجیه کند. (صفحه ۹) (فصل اول، درس اول - مسئولیت اخلاقی و کسب درآمد حلال)

۲۲. گزینه ۲ درست است.

الف) در پایان تولید، همه محصول، سود و زیان، هر چه که باشد، به صاحبان کار و تولید می‌رسد. (صفحه ۸)
 ب) با اینکه احتمال از بین رفتن و شکست یک کسب و کار وجود دارد، احتمال موفقیت و سودآوری آن هم کم نیست و این، انگیزه لازم برای شروع یک فعالیت اقتصادی و پذیرش خطرات آن توسط کارآفرینان را همواره زنده نگه می‌دارد. (صفحه ۴)
 (فصل اول، درس اول - فراز و فرود کسب و کارها - هزینه‌های تولید، درآمد و سود)

۲۳. گزینه ۱ درست است.

کارآفرین لازم است تا آگاهی و دانش زیادی برای اتخاذ تصمیمات مناسب درباره موقعیت شرکت، پیشنهاد محصول، قیمت‌گذاری، تبلیغات و استخدام نیروی کار داشته باشد. (صفحه ۵) (فصل اول، درس اول - نقش کارآفرینان)

۲۴. گزینه ۴ درست است.

با توجه به میزان سود و هزینه‌های تولید که در صورت سؤال داده شده، برای محاسبه قیمت هر کیلو مرغ، کافی است ابتدا درآمد مرغداری و سپس قیمت هر کیلو مرغ محاسبه شود. بنابراین داریم:

هزینه‌های سالانه - درآمد سالانه = سود سالانه

$$40,000,000 = 100,000,000 - \text{درآمد} \rightarrow \text{درآمد} = 40,000,000 + 100,000,000 = 140,000,000$$

قیمت هر واحد محصول \times مقدار محصول = درآمد بنگاه اقتصادی

$$140,000,000 = 2000 \times \text{قیمت هر کیلو مرغ} \rightarrow \text{قیمت هر کیلو مرغ} = 140,000,000 \div 2000 = 70,000$$

(صفحه ۸) (فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود)

۲۵. گزینه ۲ درست است.

الف) تولیدکننده باید به صاحب مکان یا زمینی (ممکن است شخص، سازمان یا دولت باشد) که در اختیار می‌گیرد، «اجاره» پرداخت کند.

ب) به نیروی انسانی که به کار می‌گیرد، «مزد» یا «حقوق» پرداخت کند.

ج) همچنین به صاحب سرمایه‌های فیزیکی یا ابزار تولید، قیمت یا اجاره آن‌ها را پرداخت کند. (صفحه ۸)

(فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود)

۲۶. گزینه ۱ درست است.

گزینه (۱) کاملاً درست است؛ زیرا کارآفرینان به کمک ویژگی «سازمان‌دهنده بودن»، منابع تولید را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند. (صفحه ۶)

گزینه (۲) نادرست است؛ زیرا برای محاسبه سود واحد تولیدی، هزینه‌های تولید (که همان پرداختی به عوامل تولید است) را از مجموع درآمدهای حاصل از فروش محصول، کم می‌کنیم. (صفحه ۶)

گزینه (۳) نادرست است؛ زیرا کارآفرینان براساس ویژگی «پرانگیزه بودن»، نظم، انضباط، اشتیاق و توانایی حل مسئله‌هایشان را دارند. (صفحه ۶)

گزینه (۴) نادرست است؛ زیرا اینکه کارآفرینان موفق از کارشناسان، همکاران و مشتریان می‌آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند، نشان از ویژگی «یادگیرندگی» آن‌هاست. (صفحه ۶)

(فصل اول، درس اول - ویژگی‌های کارآفرینان موفق - هزینه‌های تولید، درآمد و سود)

۲۷. گزینه ۲ درست است.

برای محاسبه سود جدید واحد تولیدی، ابتدا باید هزینه‌های اولیه آن را محاسبه کنیم و سپس مبلغ ۲۰ میلیون تومانی را که صرفه‌جویی کرده است، از آن کسر و مجدد سود جدید را حساب کنیم.

هزینه - درآمد = سود

$$32,000,000 = 80,000,000 - \text{هزینه} \rightarrow \text{هزینه} = 48,000,000$$

$$\text{تومان} = 48,000,000 - 20,000,000 = 28,000,000$$

تومان : هزینه جدید بعد از صرفه‌جویی

$80,000,000 - 28,000,000 = 52,000,000$: سود جدید (افزایش یافته)

(صفحه ۸ و ۹) (فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود)

۲۸. گزینه ۳ درست است.

الف) کارآفرین باید مهارت‌های ابتکار عمل داشته باشد تا بتواند با جمع کردن عوامل تولید مختلف کنار هم، کالا یا خدمتی را تولید کند. (صفحه ۵)

ب) پولی که کارآفرین (تولیدکننده) برای تولید صرف می‌کند، «هزینه‌های تولید» نامیده می‌شود؛ مانند پولی که برای قیمت یا اجاره ابزار تولید و سرمایه‌های فیزیکی، پرداخت می‌کند. همچنین پول‌هایی که بابت دستمزد و حقوق نیروی انسانی یا خرید یا اجاره زمین می‌پردازد، همگی هزینه‌های تولید هستند. پولی که تولیدکننده از فروش یا اجاره عوامل تولید در اختیارش می‌تواند به دست آورد، هزینه فرصت تولیدکننده است. پولی هم که بابت بدهی شخصی تولیدکننده، پرداخت می‌شود، جزو هزینه‌های تولید نیست. (صفحه ۸) (فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود)

۲۹. گزینه ۳ درست است.

یک کارآفرین موفق، ضرورتاً از ابتدا حتی کارآفرین نبوده است، اما چشم باز و شناخت ظرفیت‌های خود و اتفاقات اطراف، او را قدم‌به‌قدم از سطوح ابتدایی کار به درجه‌های بالای آن می‌رساند. (صفحه ۵) (فصل اول، درس اول - پلکان کار و رشد)

۳۰. گزینه ۴ درست است.

تمامی گزینه‌ها به‌استثنای گزینه (۴) درست هستند. گزینه (۴) نادرست است؛ زیرا کارآفرینان با کار و تلاش خود و نه سرمایه‌های مالی، از کسب‌وکارها مراقبت می‌کنند که البته این کار چندان ساده نیست. (صفحه ۴ و ۵) (فصل اول، درس اول - فراز و فرود کسب‌وکارها - نقش کارآفرینان)

علوم و فنون ادبی (۱)

۳۱. گزینه ۱ درست است.

طبق صفحه ۱۲ کتاب علوم و فنون دهم درست است.

۳۲. گزینه ۳ درست است.

اصلاح عبارات نادرست:

ب) هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، «متن» است.

ه) در یک نگاه کلی، متون ادبی را به دو بخش «شعر و نثر» تقسیم می‌کنیم. (صفحات ۱۲ و ۱۳)

۳۳. گزینه ۴ درست است.

ترکیب‌سازی «حیله‌سازی» در گزینه پاسخ مشهود است. (صفحه ۱۴)

۳۴. گزینه ۳ درست است.

همه ابیات غیرپاسخ درباره ارزش و جایگاه دل سخن گفته‌اند؛ در صورتی که در بیت گزینه پاسخ، به ارزش حفظ جان و زنده ماندن اشاره شده است. (صفحات ۱۳ و ۱۴)

۳۵. گزینه ۲ درست است.

بررسی آرایه‌های موجود در هر بیت:

۱) مراعات نظیر بین دندان، گوش، زبان (۲ مجاز؛ «صد» مجاز از تعداد کثیر * همچون از کمان، تیر (همچون تیر از کمان) کنایه از سرعت زیاد (۴) جان‌بخشی؛ «روباه» استعاره و تشخیص دارد.

ابیات فاقد آرایه‌های دیگر هستند. (صفحات ۱۳، ۱۴ و ۱۵)

۳۶. گزینه ۴ درست است.

خطای هر گزینه و اصلاح آن:

۱) مولوی ← عطّار ۲) عینی ← ذهنی ۳) حماسی ← روایی - داستانی ۴) غزل ← مثنوی * ادبیات

داستانی ← ادبیات تعلیمی (صفحات ۱۳، ۱۵ و ۱۶)

۳۷. گزینه ۲ درست است.

شش نکته زبانی متن عبارت‌اند از:

- (۱) کاربرد «را» به معنی «برای» (۲) ترکیب «زنبورخانه» به معنی «لانه زنبور» (۳) به‌کارگیری «شهد» در معنی «عسل»
 (۴) جدانویسی نشانه منفی‌ساز فعل «ن»: «نه اندیشید» (۵) کاربرد کهن واژگان: «توان دانست» (۶) بیشتر جمله‌ها کوتاه و قابل فهم هستند. (صفحه ۱۷)

۳۸. گزینه ۱ درست است.

زندگی دنیوی زمانی نکوهدیده و بی‌ارزش است که فرد به امور دنیایی رو آورد و از سعادت آخرت خود غفلت کند. به عبارتی، زندگی دنیوی، فی‌نفسه بد و مذموم نیست. (صفحه ۱۸)

۳۹. گزینه ۱ درست است.

واژه‌های متضاد در متن سؤال ۳۸ عبارت‌اند از:

سپید ≠ سیاه * شب ≠ روز * زهر ≠ شهد و شیرینی * لذت ≠ رنج * اندک ≠ بسیار (صفحه ۱۸)

۴۰. گزینه ۳ درست است.

پدیدآورندگان:

قابوس‌نامه ← عنصرالمعالی کیکاووس * الهی‌نامه ← عطار * لطایف‌الطوایف ← فخرالدین علی‌صفا
 * کلیله و دمنه ← نصرالله منشی (صفحات ۱۴، ۱۷ و ۲۰)

۴۱. گزینه ۴ درست است.

سه بیت که واژه‌های قافیه آن‌ها متضاد هستند، عبارت‌اند از: الف - د - ه (سؤال ترکیبی)

۴۲. گزینه ۲ درست است.

واژه‌های متجانس در هر گزینه عبارت‌اند از:

- (۱) کیش / پیش * کیش / خویش * پیش / خویش (سه جناس)
 (۲) آری / یاری * گر / شر * زور / شور * بر / شر * شر / شور (پنج جناس)
 (۳) باید / آید * کار / یار (دو جناس)
 (۴) راه / رای * پای / رای (دو جناس) (سؤال ترکیبی)

۴۳. گزینه ۲ درست است.

بررسی ارکان تشبیه در هر گزینه:

- الف - مشبه (رخ)، ادات تشبیه (همچون)، مشبه‌به (قمر)، فاقد وجه شبه
 مشبه (تو: محذوف)، ادات تشبیه (چو)، مشبه‌به (خورشید)، وجه شبه (دیدنی به هر بام و در)
 ب - مشبه (من: محذوف)، ادات تشبیه (وار)، مشبه‌به (بنده)، وجه شبه (طالب زنهار بودن)
 ج - مشبه (تو)، مشبه‌به (سرو)، وجه شبه (خرامان)، فاقد ادات تشبیه
 د - مشبه (ابرو)، مشبه‌به (کمان)، فاقد ادات تشبیه و فاقد وجه شبه
 (سؤال ترکیبی)

۴۴. گزینه ۴ درست است.

بررسی آرایه‌های خواسته‌شده در هر بیت:

- (۱) تشبیه (سپهر به کرسی) جناس (پا / تا) جان‌بخشی (فکر = پای فکر)
 (۲) تشبیه (من به شمع) جناس (شمع / جمع) جان‌بخشی (پروانه)
 (۳) تشبیه (بالای محبوب به سرو، سروبالا که استعاره از یار است، به گل تشبیه شده است). جناس (من / چمن - آی / پای) جان‌بخشی (نرگس - بینایی)
 (۴) تشبیه (دل به آهن - چشم به ساحر - زیبایی به مغناطیس) جان‌بخشی («چشم» به جهت «کشیدن» می‌تواند تشخیص داشته باشد). فاقد جناس (سؤال ترکیبی)

۴۵. گزینه ۱ درست است.

بررسی ارکان تشبیه در هر بیت:

- الف- مشبه (فلک)، مشبه‌به (نیل)، ادات تشبیه (گون)، وجه شبه (از تیرگی اختر ما)
 ب- مشبه (دهان تو)، مشبه‌به (آب چشمه حیوان)، فاقد ادات و وجه شبه («چون» در بیت به معنی «وقتی» است).
 ج- مشبه (لب)، مشبه‌به (لعل)، فاقد ادات و وجه شبه («چون» به معنی «چگونه» است).
 د) مشبه (من)، مشبه‌به (سرمه)، ادات تشبیه (چون)، وجه شبه (بسیاری خواهان) (سؤال ترکیبی)

۴۶. گزینه ۳ درست است.

بررسی آرایه‌های مقابل هر بیت:

- (۱) تضاد: (دنیا / عقبی) * مجاز: («چشم» مجازاً به معنی توجه و نگاه است).
 (۲) استعاره: («آتش» استعاره از عشق و علاقه است). * کنایه: («حلقه گرد من زنید» کنایه از پیروی و اطاعت است).
 (۳) تشبیه: (یقین به چراغ مانند شده است). * بیت فاقد جان‌بخشی است. (توجه: «دست» مجاز از قدرت و توانایی است).
 (۴) مجاز: («سر» مجازاً به معنی پیشانی و جلوی سر است). * جناس: (در / سر) (سؤال ترکیبی)

۴۷. گزینه ۴ درست است.

«چشم» در ابیات غیرپاسخ به معنی «عضوی در چهره، ابزار بینایی» و در گزینه پاسخ، به معنی «دیدن و توجه» است. (سؤال ترکیبی)

۴۸. گزینه ۲ درست است.

آرایه جان‌بخشی در هر بیت:

- (۱) اضافه استعاری، جان‌بخشی: پای تحمل
 (۲) اضافه استعاری، جان‌بخشی: نفس باد * جان‌بخشی: سحر
 (۳) جان‌بخشی: مرغان چمن
 (۴) جان‌بخشی: نی
 توجه: جان‌بخشی، نوعی از استعاره است که به تفصیل در پایه یازدهم آموزش داده خواهد شد. (سؤال ترکیبی)

۴۹. گزینه ۱ درست است.

سخن معروف مرتبط با هر بیت:

- (۲) هر کسی کار خودش، بار خودش، آتش به انبار خودش
 (۳) فاینما تُولُوا فَتَمَّ وجه‌الله (به هر جا رو کنی، خدا را می‌بینی) / نحنُ اقربُ اِلیه من حبل الوريد (من از رگ گردن به شما نزدیک‌تر هستم).
 (۴) هر چه از دوست رسد نیکوست. (سؤال ترکیبی)

۵۰. گزینه ۱ درست است.

اصلاح موارد نادرست:

- (۲) در دومین عبارت (بلکه در سرتاسر سروده) دنیای آرمانی شاعر، یعنی امیدواری و خوش‌بینی نسبت به آینده و پاک‌ی، صلح و عشق به چشم می‌خورد.
 (۳) سهراب سپهری سراینده این سروده است.
 (۴) «سیره» نماد درد و رنج است. (صفحه ۱۹)

۵۱. گزینه ۳ درست است.

در عبارت گزینه پاسخ «کمی کاربرد واژگان عربی» محسوس است. (توجه: در متن کتاب قابوس‌نامه، واژگان عربی کاربرد کمی دارند). (صفحه ۲۰)

۵۲. گزینه ۴ درست است.

طبق صفحه ۱۹ کتاب

۵۳. گزینه ۲ درست است.

مفهوم هر یک از ابیات عبارت‌اند از:

۱) قطع علاقه از دنیا در راه سیر و سلوک عارفانه

۲) و بیت سؤال: نیست شدن از خود، یعنی به اوج و کمال رسیدن (مذمت غرور و خودبزرگ بینی)

۳) تأکید بر ارزش ذاتی هر چیز

۴) قرار گرفتن اساس هستی بر عشق الهی

(صفحه ۱۹)

۵۴. گزینه ۳ درست است.

در همه ابیات غیر پاسخ بر «ارزش ذاتی انسان یعنی آدمیت او» تأکید شده است؛ درحالی که در بیت پاسخ به «حدّ اعلای ارزش انسان» یعنی «اتحاد او با منبع و مرجع اصلی آفرینش» اشاره شده است. (سؤال ترکیبی)

۵۵. گزینه ۴ درست است.

در بیت سؤال، «نفی سکون و سستی و تنبلی و نیز توصیه به تکاپو و کنجکاوی» مشهود است. مفهوم ابیات دیگر:

۱) تحسین وارستگی و آزادگی ۲) برحذر داشتن از فریب دنیا

۳) ارزشمندی دل و همدلی ۴) استقبال از راه پرخطر عشق (که سراسر، حرکت، تکاپو و زیبایی است). (صفحه ۱۹)

جامعه‌شناسی (۱)

۵۶. گزینه ۴ درست است.

اگر ما آگاهی خود را نسبت به کلمات از دست بدهیم، از گفتار بازمی‌مانیم؛ از این رو، فردی که به زبانی آگاهی ندارد، نمی‌تواند با آن زبان سخن بگوید. (ص ۴)

۵۷. گزینه ۳ درست است.

کنش اجتماعی نوعی کنش است که با توجه به دیگران انجام می‌شود. در کنش اجتماعی آگاهی و اراده کنشگر ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست. کنش اجتماعی تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد. وقتی راننده‌ای پشت چراغ قرمز می‌ایستد، مقرراتی را رعایت می‌کند که مورد قبول دیگران است و به همین دلیل کنش او اجتماعی است. حتی رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی در نیمه‌شب و به دور از چشم دیگران و حتی دوربین مخفی، کنش اجتماعی است. بنابراین، تنها در گزینه... هر دو مثال کنش اجتماعی محسوب می‌شوند؛ زیرا در ارتباط با دیگران صورت گرفته‌اند، اما درست کردن کارتدستی برای سرگرمی، کنش اجتماعی محسوب نمی‌شود و آلوده شدن بدن به دلیل تماس با زباله یا تمیز شدن بدن پس از استحمام، اصولاً کنش محسوب نمی‌شوند. انجام نظافت شخصی قبل از خارج شدن از منزل و نیز درست کردن کارتدستی برای هدیه دادن به دیگران، کنش اجتماعی هستند. (ص ۱۱)

۵۸. گزینه ۲ درست است.

«کمک کردن به سالمندان از روی نوع دوستی» نیازمند اراده و تصمیم کنش‌گر است و بنابراین، امری ارادی است، اما «احساس رضایت از کمک به سالمندان» پیامد غیرارادی این کمک‌رسانی است و «مورد تحسین سالمندان قرار گرفتن» به اراده و خواست آنان بستگی دارد. (ص ۷)

۵۹. گزینه ۲ درست است.

ورزش کردن یک امر ارادی است، اما افزایش ضربان قلب و نفس‌نفس زدن در پی آن، پیامد غیرارادی آن است.

۶۰. گزینه ۱ درست است.

کنش، به اراده انسان وابسته است، یعنی تا اراده و خواست انسان نباشد، انجام نمی‌شود؛ بنابراین فعالیت‌هایی مانند ضربان قلب، کنش محسوب نمی‌شوند.

کنش آگاهانه است، یعنی وابسته به آگاهی آدمی است؛ به گونه‌ای که بدون آگاهی انجام نمی‌شود. اگر ما آگاهی خود را از دست بدهیم، از گفتار بازمی‌مانیم؛ از این رو، فردی که به زبانی آگاهی ندارد، از سخن گفتن (یا فهمیدن آن) نمی‌تواند با آن زبان سخن بگوید (یا آن را بفهمد).

کنش هدفدار است. پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» را می‌توان از هر کنشگری پرسید؛ زیرا فعالیت انسان با قصد و هدف

- خاصی انجام می‌شود، اما کسی که دچار اختلال حواس است، هدفی از راه رفتن خود ندارد. (صفحات ۴ و ۵)
۶۱. گزینه ۴ درست است.
- برخی از پیامدهای کنش به اراده افراد انسانی یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته است، به همین دلیل به آن‌ها پیامدهای ارادی می‌گویند. اما همه پیامدهای کنش این‌گونه نیستند، یعنی به اراده افراد انسانی بستگی ندارند، به همین دلیل به آن‌ها پیامدهای غیرارادی می‌گویند. پیامدهای غیرارادی کنش، قطعی است، یعنی حتماً باید انجام شود. (ص ۷)
۶۲. گزینه ۴ درست است.
- پیامد حرفه‌آموزی می‌تواند اشتغال به حرفه آموخته‌شده در آینده باشد. البته این پیامد باید با اراده خود فرد، یعنی رضا انجام شود. بنابراین عاملی که موجب اصرار والدین رضا شده است، توجه به پیامدهای ارادی حرفه‌آموزی است. (ص ۷)
۶۳. گزینه ۱ درست است.
- وقتی دانش‌آموزی در کلاس دست خود را بالا می‌آورد، معنای کار او اجازه خواستن از معلم است. کاری که مأمور راهنمایی و رانندگی انجام می‌دهد نیز معنادار و به معنای توقف اتومبیل‌ها است. (ص ۵)
۶۴. گزینه ۴ درست است.
- گردش زمین به دور خورشید، گردش خون در بدن و ضربان قلب، اساساً کنش نیستند. آسیب دیدن در اثر بی‌احتیاطی، به خواب رفتن در اثر خستگی و قوی شدن عضلات در اثر ورزش، پیامدهای کنش هستند. رانندگی سریع، گردش در خیابان، سخن گفتن، تماشای طبیعت و خود را به خواب زدن، کنش محسوب می‌شوند. کتاب خواندن نیز بسته به اینکه در ارتباط با دیگران باشد یا نه، می‌تواند کنش باشد یا نباشد. (صفحات ۴ و ۵)
۶۵. گزینه ۳ درست است.
- وقتی کسی به جمع‌آوری زباله از کوهستان مشغول باشد، پیامد غیرارادی آن پاکیزه شدن کوهستان و حفاظت از محیط زیست جانوران کوهستان خواهد بود. همچنین پیروی دیگران از این کار، پیامد ارادی آن محسوب می‌شود.
۶۶. گزینه ۲ درست است.
- با توجه به اینکه برنگشتن آب به سرچشمه، قطعی است، بنابراین به پیامدهای غیرارادی که قطعی هستند، اشاره دارد. (ص ۸)
۶۷. گزینه ۲ درست است.
- کسب رتبه ممتاز یا اول و دوم و کمک به دانش‌آموزان ضعیف، همگی پیامدهای وابسته به اراده کنشگر هستند. یعنی کنشگر باید تصمیم بگیرد تا به خوبی درس بخواند تا رتبه ممتاز یا اول یا دوم را کسب کند و یا به کمک دانش‌آموزان ضعیف بپردازد. اهدای جایزه از سوی مدرسه، مورد تشویق قرار گرفتن از سوی والدین یا همکلاسی‌ها، پیامدهای وابسته به اراده دیگری هستند. باسوادی یا باسواد شدن نیز پیامد غیرارادی درس خواندن محسوب می‌شود. (ص ۷)
۶۸. گزینه ۳ درست است.
- اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و هیچ‌یک از ارزش‌های اجتماعی مانند عدالت، امنیت و آزادی محقق نمی‌شود. (ص ۱۳)
۶۹. گزینه ۲ درست است.
- توقف پشت چراغ قرمز، محبت به نیازمندان، بیرون گذاشتن زباله‌ها سر ساعت ۹ شب، پرداخت مخفیانه رشوه و رفتن به سینما به همراه دوستان، همگی کنش محسوب می‌شوند.
- فکر کردن درباره درس خواندن با همکلاسی خود، گوش کردن به موسیقی هنگام مطالعه درس و فکر کردن درباره انتخاب رشته تحصیلی، همگی کنش‌های درونی هستند.
- مرور کردن خاطرات یک مسافرت و تماشای تلویزیون در خانه بسته به اینکه در همراهی با دیگران باشد یا خیر، می‌تواند فردی یا اجتماعی باشد.
- تماشای تلویزیون به تنهایی و گوش کردن به موسیقی هنگام مطالعه درس نیز کنش‌های فردی محسوب می‌شوند. (ص ۱۱)
۷۰. گزینه ۱ درست است.
- هنجار اجتماعی شیوه انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است؛ مثلاً در هر جامعه‌ای احوالپرسی از دیگران (آداب و رسوم مربوط به ازدواج) شیوه‌های معینی دارد. ارزش‌های اجتماعی، آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی‌اند که

مورد توجه و پذیرش هستند، مانند رعایت احترام والدین. سلام کردن به بزرگ‌تر نیز یک کنش اجتماعی است. (ص ۱۳)

تاریخ (۱)

۷۱. گزینه ۱ درست است.

واژه تاریخ دارای معانی مختلفی است. گاهی منظور از آن، مجموعهٔ حوادث و رویدادهایی است که فرد یا جامعه از سرگذرانده است؛ مانند «تاریخ ایران» که منظور از آن، مجموعه حوادثی است که در زمان گذشته بر سر مردم ایران آمده است. (مثالی که در گزینه ۱ آمده است، در رابطه با روش علمی تاریخ است که به وسیلهٔ آن، رویدادهای گذشته براساس شواهد و مدارک مطالعه و تحلیل می‌شوند.) (ص ۲)

۷۲. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه ۱- پس از رنسانس شیوهٔ نوینی در تاریخ‌نگارگری پدید آمد. اساس این شیوه بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان‌پردازی بود.

گزینه ۲- تا قبل از رنسانس، مورخان بیشتر به بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان می‌پرداختند و به مسائل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیت چندانی نمی‌دادند.

گزینه ۴- برخی پژوهشگران معتقدند که رواج و رونق ادبیات و فلسفه، تأثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان داشته است. (ص ۴ و ۵)

۷۳. گزینه ۲ درست است.

در انتخاب موضوع پژوهش لازم است به برخی معیارها توجه شود؛ مثلاً موضوع تحقیق باید تازه و غیرتکراری باشد. هر پژوهش باید مسئلهٔ تازه‌ای را بررسی کند و نظر جدیدی را ارائه دهد. موضوع تحقیق همچنین باید دارای اثر و فایده باشد. علاوه بر این‌ها، محقق باید موضوعی را برگزیند که دارای منابع و اطلاعات کافی باشد. (ص ۶)

۷۴. گزینه ۴ درست است.

مراحل پژوهش در تاریخ عبارت‌اند از: ۱- انتخاب موضوع ۲- تدوین پرسش‌های تحقیق ۳- شناسایی منابع ۴- گردآوری و تنظیم اطلاعات ۵- تحلیل و تفسیر اطلاعات ۶- گزارش یافته‌های پژوهش. دلایل نادرستی گزینه‌ها:

گزینه ۱ ← بررسی گرایش‌های یک نویسنده مربوط به مرحلهٔ شناسایی منابع است که بعد از تدوین پرسش‌های تحقیق و قبل از گردآوری و تنظیم اطلاعات انجام می‌شود.

گزینه ۲ ← شباهت کار مورخ به یک کارآگاه پلیس در رابطه با تحلیل و تفسیر اطلاعات است که پس از گردآوری و تنظیم اطلاعات و قبل از گزارش یافته‌های پژوهش انجام می‌شود.

گزینه ۳ ← استخراج، تنظیم و بسته‌بندی منابع مربوط به مرحلهٔ چهارم است که قبل از آن، شناسایی منابع شکل می‌گیرد و پس از آن، تحلیل و تفسیر اطلاعات انجام می‌شود. (ص ۶ و ۷)

۷۵. گزینه ۳ درست است.

یکی از فواید مطالعهٔ تاریخ این است که این علم منبع شناخت و تفکر است.

مطالعهٔ سرگذشت انسان‌ها و جوامع گذشته، منبع و گنجینهٔ ارزشمندی برای پرورش قوهٔ شناخت و تفکر است. قرآن، تاریخ را منبع معتبر کسب شناخت و تفکر معرفی می‌کند. در گزینهٔ ۴ به اشتباه تاریخ را منبعی برای مطالعهٔ گذشتهٔ یکسان جوامع معرفی کرده است. گزینه‌های ۱ و ۲ از فواید و کارکردهای مطالعهٔ تاریخ هستند، ولی در رابطه با عبارت مطرح‌شده در سؤال نیستند. (ص ۹ و ۱۰)

۷۶. گزینه ۱ درست است.

دانش و مهارت اندازه‌گیری زمان، ارتباط نزدیکی با علوم ریاضیات، نجوم و فیزیک دارد و ابداع تقویم، نتیجهٔ تلاش مشترک دانشمندان این علوم است. (ص ۱۲)

۷۷. گزینه ۴ درست است.

در بین‌النهرین و به‌خصوص در میان بابلی‌ها، گاه‌شماری «خورشیدی - قمری» رایج بود. در این گاه‌شماری سال به ۱۲ ماه

قمری ۳۰ یا ۲۹ روزه تقسیم می‌شد. از آنجایی که سال قمری ۳۵۴ شبانه‌روز و سال خورشیدی ۳۶۵ و یک‌چهارم شبانه‌روز است، برای رفع این اختلاف، هر سه سال، یک ماه به سال می‌افزودند. بررسی گزینه‌های نادرست.

- گزینه ۱- مصریان گاه‌شماری خورشیدی دقیق و منظمی داشتند.
گزینه ۲- تقویم رومی‌ها براساس گاه‌شماری مصریان اصلاح شد.
گزینه ۳- گاه‌شماری بابلی‌ها «خورشیدی - قمری» بود. (ص ۱۳)

۷۸. گزینه ۲ درست است.

در دوره ساسانیان، گاه‌شماری اوستایی که گاه‌شماری دینی زرتشتیان (زردشتیان) محسوب می‌شد، در ایران رایج شد. در این گاه‌شماری، سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می‌شد. سپس پنج روز اضافی را به نام (اندرگاه) (پنجه) به آخر ماه دوازدهم می‌افزودند. مبدأ گاه‌شماری اوستایی به تخت نشستن (جلوس) هر پادشاه بود. (ص ۱۴ و ۱۵)

۷۹. گزینه ۱ درست است.

برای تبدیل سال قمری به میلادی از فرمول زیر استفاده می‌کنیم:

$$\text{سال میلادی} = ۶۲۲ + \left(\frac{۳۲}{۳۳} \times \text{قمری}\right)$$

$$۶۱ \times ۳۲ = ۱۹۵۲$$

$$۱۹۵۲ \div ۳۳ = ۵۹/۱$$

$$۶۲۲ + ۵۹/۱ = ۶۸۱/۱$$

ابتدا سال قمری را در ۳۲ ضرب می‌کنیم.

سپس جواب ضرب را تقسیم بر ۳۳ می‌کنیم.

حالا حاصل تقسیم را با ۶۲۲ جمع می‌کنیم.

که پس از گرد کردن، جواب سؤال ۶۸۱ می‌شود.

نکته: فعالیت‌های کتاب، جزو درس و آزمون‌ها است. (ص ۱۵)

۸۰. گزینه ۱ درست است.

به نظم و ترتیب رویدادها، گاه‌شماری یا کرونولوژی می‌گویند و «خط زمان» ابزار مناسبی برای نمایش آن‌ها است. بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه ۲- ابن خلدون نویسنده کتاب العبر است و کتاب تاریخ جهانگشا نوشته جویی است.

گزینه ۳- هرودوت پدر علم تاریخ، یونانی است.

گزینه ۴- ارتباط تاریخ و جغرافیا باعث گسترش جغرافیای تاریخی شده است. (ص ۱۶ و ۱۷)

جغرافیای ایران

۸۱. گزینه ۱ درست است.

به‌طور کلی بین جغرافیا و سایر رشته‌ها ارتباط متقابل وجود دارد. جغرافیا و شاخه‌های مختلف آن با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می‌دهد. به‌عنوان مثال علم هواشناسی دارای یافته‌ها و اصولی مانند «با افزایش ارتفاع دما کاهش می‌یابد» است و علم آب‌وهواشناسی با کمک گرفتن از این اصل، تأثیر اصول هواشناسی را در فعالیت‌های مختلف انسانی مانند اقتصاد، گردشگری، انتخاب مصالح ساختمانی و ... مورد بررسی قرار می‌دهد. بنابراین در بررسی حوزه آب‌وهواشناسی، ضرورت دارد که انتخاب نوع مصالح ساختمانی، با اصول هواشناسی مطابقت داشته باشد. این موضوع در رابطه دوطرفه بین شاخه جغرافیای اقتصادی و علم اقتصاد نیز مشاهده می‌شود. (ص ۲ و ۳)

۸۲. گزینه ۴ درست است.

چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی که حاصل روابط متقابل انسان و محیط است، سبب می‌شود جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا کل‌نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی کند؛ زیرا اجزاء و عوامل محیط جغرافیایی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کنند. به بیان دیگر در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه خود از هم تأثیر می‌پذیرند. دید ترکیبی یعنی مطالعه همه‌جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان. (ص ۴ و ۷)

۸۳. گزینه ۳ درست است.

در شکل‌گیری محیط جغرافیایی، هوش، استعداد انسانی و فناوری‌های جدید، انسان را قادر به بهره‌برداری از اعماق زمین کرده و میزان دسترسی انسان را گسترش داده است. از سوی دیگر عملکرد انسان در محیط طبیعی به دو صورت است: الف- شناخت ظرفیت‌های محیط برای رفع نیازها و ب- استفاده سودجویانه از محیط. از این‌رو فناوری‌های جدید انسانی ممکن است به هر دو شکل منجر شود و نمی‌توان انتظار داشت که به دلیل گسترش دسترسی انسان در محیط طبیعی، بهره‌برداری انسانی صرفاً به صورت سودجویانه صورت گیرد. بنابراین عبارتهای «ب» و «ج» با متن صورت سؤال مطابقت دارند. (ص ۴ و ۵)

۸۴. گزینه ۲ درست است.

دید ترکیبی، دید همه‌جانبه در جغرافیاست که مسائل را به صورت کل‌نگرانه مورد بررسی قرار می‌دهد. به طور مثال جغرافی دانان جمعیت با مطالعه بافت جمعیت شهر، میزان رشد آن و امکان مهاجرپذیری آن را حدس می‌زنند و به این ترتیب دیگر شاخه‌های جغرافیا، موضوعات دیگر یک مکان مانند شهر را بررسی می‌کنند (جغرافیای آب‌ها، جغرافیای اقتصادی و...). این موضوع نشان می‌دهد علم جغرافیا از یافته‌های سایر علوم، استفاده کرده و با یک دید همه‌جانبه، مطالعات خود را انجام می‌دهد. (ص ۳ و ۷)

۸۵. گزینه ۲ درست است.

در بین سؤالات کلیدی جغرافیا، سؤال چه کسی یا چه کسانی، روابط متقابل انسان و محیط را مورد توجه قرار می‌دهد: «کدام فعالیت‌ها و برنامه‌های انسانی در این پدیده (مانند افزایش ریزگردها) تأثیر داشته است؟ بی‌توجهی به تشبیت خاک.» این سؤال و پاسخ، به نوعی بیانگر برخی عملکردهای انسان به صورت نگاه سودجویانه (بدون توجه به ظرفیت‌های محیطی) برای رسیدن به خواسته‌هاست. (ص ۵ و ۸)

۸۶. گزینه ۱ درست است.

متن زیر از چهار بخش تشکیل شده است: «در ماه‌های گرم سال‌های اخیر»، پاسخ به سؤال «چه موقع» یا روند زمانی موضوعات است. «استان‌های غربی و جنوب‌غربی کشورمان»، پاسخ به سؤال «کجا» یا رکن اساسی جغرافیا است. «تداوم خشکسالی»، پاسخ به سؤال «چرا» یا علت وقوع پدیده است و «وجود ریزگردهای بیش از حد مجاز در هوا»، پاسخ به سؤال «چه چیز» یا ماهیت هر پدیده است. (ص ۸)

۸۷. گزینه ۳ درست است.

هر کدام از تصاویر، بیانگر سه بخش مرتبط با یکی از سؤالات کلیدی در جغرافیا است؛ در شکل الف، موارد ۱- سیر تکوین و تحول پدیده، ۲- زمینه‌های به وجود آورنده پدیده چیست؟ و ۳- مثال آن در موضوع ریزگردها شامل قطع درختان و از بین رفتن دریاچه‌ها است. می‌توان برداشت کرد که مربوط به سؤال «چطور» است. شکل ب نیز نشان می‌دهد که مربوط به سؤال «چه چیز» است. (ص ۸)

۸۸. گزینه ۴ درست است.

فرضیه‌سازی یکی از مراحل حساس پژوهش است؛ زیرا فرضیه در هر پژوهش، نقش راهنما را دارد و به فعالیت‌هایی که قرار است انجام شود (گام سوم یا جمع‌آوری اطلاعات، گام چهارم یا پردازش اطلاعات، گام پنجم یا نتیجه‌گیری و پیشنهادها)، جهت می‌دهد. فرضیه پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندانه پژوهشگر به سؤال پژوهش است و ممکن است با نتایج نهایی پژوهش منطبق باشد (تأیید فرضیه) یا منطبق نباشد (رد فرضیه). (ص ۱۰، ۱۱ و ۱۲)

۸۹. گزینه ۱ درست است.

پژوهشگر در گام اول علاوه بر مطرح کردن مسئله مورد نظر، مطالعات مرتبط با موضوع خود در گذشته را مورد بررسی قرار می‌دهد. در این اقدام، پژوهشگر نسبت به موضوع انتخابی و مسئله پژوهش، اطلاعات بیشتری پیدا می‌کند و پی می‌برد سؤالی که برایش پیش آمده، قبلاً پاسخ داده شده است یا خیر. این فعالیت همان‌طور که گفته شد در گام اول و پیش از تدوین فرضیه (گام دوم) و جمع‌آوری اطلاعات (گام سوم) انجام می‌شود. (ص ۱۰)

۹۰. گزینه ۲ درست است.

جغرافی دانان برای مطالعه و پاسخگویی به سؤالات خود به اطلاعات نیاز دارند. آن‌ها تلاش می‌کنند اطلاعات لازم را از منابع و روش‌های مختلفی به دست آورند: روش اول، روش کتابخانه‌ای است که این روش (مراجعه به سازمان مرتبط، مقایسه تصاویر

ماهورهای و...) در تمامی پژوهش‌های علمی، مورد استفاده قرار می‌گیرد و روش دوم، روش میدانی (مانند تهیه و تکمیل پرسشنامه، مصاحبه با افراد، مشاهده چشم‌انداز و...) است که در صورت نیاز، در برخی پژوهش‌های جغرافیایی از آن استفاده می‌شود. بنابراین روش‌های کتابخانه‌ای، از جمله مراجعه به سالنامه آماری، برخلاف میدانی در هر پژوهش جغرافیایی انجام می‌شود. (ص ۱۱ و ۱۲)

منطق

۹۱. گزینه ۴ درست است.
دانش مغالطات برای منطق دان لازم است تا بتواند با آن‌ها مبارزه کند، ولی برای درست تفکر کردن انسان، دانستن مغالطات ضروری نیست، چون بسیاری از انسان‌ها بدون دانستن مغالطات هم درست تفکر می‌کنند. هیچ‌کس طراح و مبدع قواعد تفکر نیست. چون تفکر، فرآیندی ذاتی و طبیعی است. امروزه با فراگیر شدن رسانه‌ها و حجم انبوه اطلاعات درست و نادرست بیش از پیش نیازمند علمی هستیم که شیوه‌های جلوگیری از خطای اندیشه را به ما آموزش دهد. (منطق دهم - درس اول، ص ۵)
۹۲. گزینه ۱ درست است.
دانش منطق، ابزاری در خدمت سایر علوم و دانش‌ها است. (نه در کنار آن‌ها) (منطق دهم - درس اول، ص ۴)
۹۳. گزینه ۲ درست است.
استفاده از تصورات معلوم برای کشف یک تصور مجهول، تعریف نام دارد. تأکید منطق بر آموزش شیوه درست اندیشیدن است تا از این طریق قادر به تشخیص خطاهای ذهن باشیم. منطق را به شاقول بنایی تشبیه کرده‌اند که به کارگیری آن، باعث پدید آمدن بنای فکری مستحکمی می‌شود. (منطق دهم - درس اول، ص ۴ الی ۷)
۹۴. گزینه ۱ درست است.
در تصور به واقعیت داشتن یا نداشتن یا ارتباط آن با سایر امور، کاری نداریم و تنها همان را به ذهن می‌آوریم. (منطق دهم - درس اول، ص ۷)
۹۵. گزینه ۴ درست است.
عبارت‌های درس‌ها آسان هستند، تابستان امسال گرم است، گیوه رسانا نیست، منطق علمی ابزاری است و منطق را نمی‌دانم، تصدیق هستند. (منطق دهم - درس اول، ص ۷)
۹۶. گزینه ۳ درست است.
در این گزینه یک جمله خبری بیان شده است که قابلیت صدق و کذب دارد، ولی محتوای سایر گزینه‌ها تصور هستند و در آن‌ها حکم و قضاوت وجود ندارد. (منطق دهم - درس اول، ص ۷)
۹۷. گزینه ۲ درست است.
علم منطق به دو بخش اصلی تعریف و استدلال تقسیم شده است. در بخش تعریف، روش درست تعریف کردن و در بخش استدلال، روش درست استدلال کردن بیان می‌شود. بعضی چیزها خود به خود روشن بوده و نیازی به تعریف هم ندارند مانند وجود و شیرینی. (منطق دهم - درس اول، ص ۷ و ۹)
۹۸. گزینه ۱ درست است.
اگر تصدیقی مجهول باشد به استدلال نیاز دارد و در این گزینه یک تصدیق یا حکم وجود دارد که برای روشن شدن آن باید از استدلال استفاده کرد. سایر گزینه‌ها تصور هستند که برای روشن شدن آن‌ها باید از تعریف استفاده کرد. (منطق دهم - درس اول، ص ۹)
۹۹. گزینه ۳ درست است.
در این گزینه، ترابری تعریف شده است، ولی در سایر گزینه‌ها استدلال به کار رفته است. (منطق دهم - درس اول، ص ۹)
۱۰۰. گزینه ۴ درست است.
در گزینه ۱ دلالت مطابقه و در گزینه ۲ و ۳ دلالت التزامی به کار رفته است. (منطق دهم - درس دوم، ص ۱۴)
۱۰۱. گزینه ۱ درست است.
در گزینه ۲ دلالت مطابقه و التزام و در گزینه ۳ هر سه مورد مطابقه و در گزینه ۴ دلالت مطابقه و تضمن به کار رفته است. (منطق دهم - درس دوم، ص ۱۴)

۱۰۲. گزینه ۲ درست است.

وقتی می‌گوییم ماشینم خراب شد، یعنی بخشی از ماشین خراب شده است و دلالت تضمن است. دلالت شیر بر حیوان درنده، مطابقی است و دلالت شیر بر شجاعت التزامی است. دلالت خانه بر اهل خانه دلالت التزامی است؛ زیرا اهل خانه خارج از معنای خانه، ولی لازمه آن است. (منطق دهم - درس دوم، ص ۱۴)

۱۰۳. گزینه ۳ درست است.

اشتباه گرفتن کلماتی که ظاهری مشترک دارند، باعث بروز مغالطه اشتراک لفظ می‌شود. این مغالطه یکی از شایع‌ترین خطاهای ذهنی است. به کار بردن دلالت مطابقی به جای تضمنی و التزامی به خطایی منتهی می‌شود که آن را مغالطه توسل به معنای ظاهری می‌نامند. (منطق دهم - درس دوم، ص ۱۴ و ۱۵)

۱۰۴. گزینه ۱ درست است.

در عبارت گزینه ۲ امکان بروز مغالطه اشتراک لفظ و در گزینه ۳ ابهام در مرجع ضمیر و در گزینه ۴ مغالطه نگارشی کلمات وجود دارد. (منطق دهم - درس دوم، ص ۱۴ الی ۱۷)

۱۰۵. گزینه ۴ درست است.

در این عبارت مشخص نیست که کتاب متعلق به علی است یا به من و نوعی ابهام در مرجع ضمیر مشاهده می‌شود. (منطق دهم - درس دوم، ص ۱۷)